

Sygn. akt III CK 674/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

SSA Andrzej Struzik

w sprawie z powództwa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w N. przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia – (...) Oddziałowi Wojewódzkiemu w K.. o zmianę umowy i zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 9 czerwca 2005 r., kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 lipca 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację i nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w N. wniósł w pozwie skierowanym przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia, następcy prawnemu (...) Kasy Chorych, o zmianę zawartej przez strony umowy z dnia 29 grudnia 1999 r. w części dotyczącej roku 2001 przez zobowiązanie pozwanego do zapłaty powodowi dodatkowo kwoty 2 187 550,72 zł za wypłaconą pracownikom powoda podwyżkę płac. W uzasadnieniu pozwu powołał się na to, że wejście w życie z początkiem 2001 r. art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm. – dalej: „ustawa o negocjacyjnym systemie kształtowania

przyrostu przeciętnych wynagrodzeń”) spowodowało nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ k.c.

Z ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy wynika, że w dniu 30 grudnia 2000 r. strony zawarły aneks do umowy z 29 grudnia 1999 r. o udzielanie świadczeń zdrowotnych. Zgodnie z tym aneksem, strona pozwana zobowiązała się przekazać powodowi kwotę 15 874 400 zł na realizację świadczeń zdrowotnych w roku 2001. Jednocześnie strony uzgodniły, że ustalenie ostatecznej kwoty należności z tytułu realizacji umowy oraz rozliczenie wymienionej kwoty nastąpi do 31 grudnia następnego roku. W kolejnym aneksie, z 31 stycznia 2002 r., dotyczącym zasad ostatecznego rozliczenia należności z tytułu realizacji kontraktu w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2001 r., strony uzgodniły, że kwota 17 187 404 zł przekazana przez stronę pozwaną powodowi na realizację świadczeń w zakresie lecznictwa zamkniętego w roku 2001 jest kwotą ostateczną i wyczerpuje wszelkie zobowiązania strony pozwanej wobec świadczeniodawcy.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od oddalającego powództwo wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 marca 2004 r. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego o nieistnieniu w sprawie przesłanek uzasadniających zastosowanie art. 357¹ k.c. W szczególności zgodził się z Sądem Okręgowym, iż nie można zasadnie przyjąć, że powód zawierając w dniu 30 grudnia 2000 r. aneks nie był świadomy konieczności podwyżki wynagrodzeń pracowników. Oceny tej nie podważa to, że publikacja w Dzienniku Ustaw ustawy nowelizującej, którą dodano art. 4a do ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń, nastąpiła dopiero w dniu 24 stycznia 2001 r., prace bowiem nad ustawą nowelizującą oraz jej treść były relacjonowane w prasie, radiu i telewizji.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie art. 357¹ k.c. oraz art. 233 § 1 i art. 382 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jakkolwiek w świetle przepisów o postępowaniu kasacyjnym w brzmieniu obowiązującym do 5 lutego 2005 r., tj. do czasu wejścia w życie art. 398³ § 3 k.p.c. - stosowanych w takich sprawach jak niniejsza, według art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), także po tej dacie - zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów mogą stanowić podstawę kasacyjną, to jednak, według utrwalonego orzecznictwa, tylko wyjątkowo.

Jak było wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie, naruszać art. 233 § 1 k.p.c. i tym samym stanowić podstawę kasacji może wyłącznie wykroczenie przez sąd poza granicę statuowanej tym przepisem zasady swobodnej oceny dowodów, co zakłada w szczególności wykazanie, że wnioski wyprowadzone przez sąd z zebranego materiału dowodowego były nielogiczne bądź sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego albo że sąd oparł swe ustalenia na dowodach nieprawidłowo przeprowadzonych lub poczynionych bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2001 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64 i cytowane tam orzeczenia).

Ze względu zaś na to, że art. 382 k.p.c. ma charakter ogólnej dyrektywy, określającej wespół z art. 381 k.p.c. istotę postępowania apelacyjnego jako kontynuację merytorycznego rozpoznania sprawy (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., mającą moc zasady prawnej, III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124), powołanie się na naruszenie art. 382 k.p.c. może stanowić podstawę kasacyjną jedynie w takich sytuacjach jak pominięcie przez sąd drugiej instancji części „zebranego materiału” i wydanie orzeczenia wyłącznie na podstawie materiału zebranego przed sądem pierwszej instancji lub na podstawie własnego materiału z pominięciem wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000, nr 1, poz. 17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 520/98, OSNAPUS 2000, nr 9, poz. 372, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999, nr 9, poz. 146, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., II CKN 815/97, "Wokanda" 1999, nr 1, s. 6 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2002 r., III CKN 495/00, OSNC 2002, nr 11, poz. 143).

Powód w skardze kasacyjnej nie wykazał, że Sąd Apelacyjny dopuścił się tego rodzaju naruszeń art. 233 § 1 i art. 382 k.p.c., które zgodnie z powyższymi wyjaśnieniami mogłyby stanowić podstawy kasacyjne.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 357¹ k.c. Jeżeliby nawet uznać, że wszystkie pozostałe przesłanki zastosowania tego przepisu zostały w sprawie spełnione (co do niektórych z tych przesłanek por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 kwietnia 2003 r., I CKN 244/01, LEX nr 78890, i z dnia 17 marca 2005 r., III CK 405/04, niepubl.), to nie sposób się zgodzić ze skarżącym, że w sprawie są podstawy do przyjęcia, iż strony zawierając w dniu 30 grudnia 2000 r. aneks do

łączącej je umowy w części dotyczącej roku 2001 r. nie przewidywały wejścia w życie art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń traktowanego przez powoda jako zdarzenie, które spowodowało nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ k.c. Zakresem zastosowania art. 357¹ k.c. są objęte przypadki nadzwyczajnej zmiany stosunków po zawarciu umowy. Wejście w życie art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń nastąpiło dopiero po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw ustawy nowelizującej, co miało miejsce 24 stycznia 2001 r. - we wcześniejszej jednak, wskazanej w tej ustawie dacie 1 stycznia 2001 r. Można więc przyjąć, że wejście w życie art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń rozpatrywane jako zdarzenie wywołujące nadzwyczajną zmianę stosunków nastąpiło już po zawarciu umowy, tj. - aneksu z 30 grudnia 2000 r. kształtującego zobowiązanie stron w części dotyczącej roku 2001 r. Przesłanka nastąpienia nadzwyczajnej zmiany stosunków po zawarciu umowy byłaby zatem w sprawie spełniona. Stąd jednak, że o wejściu w życie art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń rozpatrywanym jako zdarzenie wywołujące nadzwyczajną zmianę stosunków można mówić dopiero po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw ustawy nowelizującej, nie można wnosić, iż także przewidywanie nadzwyczajnej zmiany stosunków łączonej z wejściem w życie tego przepisu było możliwe dopiero po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw ustawy nowelizującej. Oznaczałoby to bowiem w istocie pominięcie w sprawie, i w ogóle w analogicznych przypadkach, przesłanki dotyczącej przewidywania przez strony przy zawarciu umowy nadzwyczajnej zmiany stosunków. O przewidywaniu przy zawarciu umowy przez strony nadzwyczajnej zmiany stosunków można mówić wtedy, gdy strony zawierając umowę były świadome okoliczności prowadzącej do nadzwyczajnej zmiany stosunków. W przypadku nadzwyczajnej zmiany stosunków łączonej z wejściem w życie ustawy okolicznością prowadzącą do takiej zmiany jest niewątpliwie uchwalenie ustawy. Ustawa nowelizująca, którą dodano art. 4a do ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń, została uchwalona 22 grudnia 2000 r., a więc przed zawarciem aneksu kształtującego zobowiązanie stron w części dotyczącej roku 2001. Jej znajomość przez strony w chwili zawarcia aneksu – jak ustalił Sąd Apelacyjny - na podstawie informacji przekazywanych przez prasę, radio i telewizję wystarczała więc do przyjęcia przewidywania przez strony wejścia w życie art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń

traktowanego przez powoda jako zdarzenie, które wywołało nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu art. 357¹ k.c.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) oddalił skargę kasacyjną; o kosztach zaś postępowania kasacyjnego orzekł stosując art. 102 k.p.c.